

TŰNŐDÉS

Politizálunk?(!)

„Mi történt (történik) körülöttünk?” címmel egész oldalas gondolatébresztő cikk jelent meg a Szegedi Egyetem október 24-i számában. Egy kicsit ehhez az íráshoz szeretnék kapcsolódni a következő gondolatokkal!

A minap társaságban arról beszélgettünk, hogy hányan vannak azok, akik nagyon aktívan részt vesznek „Szeged egyetemi város” szellemi életében, akik minden beszélgetésen ott vannak, ahol lehet véleményét nyilvánítani, vitakozni, tanulni. Az abszolút számban nem sikerült megegyeznünk, de abban egyetértettünk, hogy ez a réteg az egyetemi ifjúságnak a töredéke. Annyira kicsiny, hogy ők már szinte valamennyien ismerik egymást. Némi túlzással mondhatnánk, hogy már a megszólalás előtt tudják a másik véleményét az adott kérdésről.

Persze, maximalizmus lenne tömegektől elvárni, hogy minden lehetséges fórumon hallassák a hangjukat.

De milyen hatalmas az a réteg köztünk, amely a legcsekélyebb érdeklődést sem mutatja sem a külpolitikai, sem a belpolitikai események iránt, mi több, a saját életét közvetlenül befolyásoló folyamatok sem érdeklik a legminimálisabb mértékben sem.

Napjainkban zajlanak az ifjúsági parlamentek. Általában az érdeklődés messze felülmúlja a vártat. Ennek mindenki örül, és az örömben elfeledkeznek azokról a szövegekről, akik még mindig nem jöttek el, akik képtelenek arra időt áldozni, hogy a saját húsupba vágó dolgokról legalább néhány óráig véleményüket hallgassanak meg. (Arra, hogy hozzá is szóljanak, már gondolni sem merek.) S a távolmaradók tekintélyes része néhány éven belül középiskolai tanár lesz. A középiskolákban is megrendezik a diákparlamenteket, s itt majd nekik, mint oktatóknak munkahelyi kötelességük lesz az ezeken való részvétel. Milyen unottan fogják ők hallgatni diákjaikat, ha most társaikra, saját ügyeikre sem kíváncsiak?

De kérdezzünk rá a távolmaradások okaira!

A legfontosabb ok a restség, a szellemi tunyaság. Hány és hány egyetemistát, főiskolást tölt el melegekedtséggel, ha csupán tanulmányi kötelezettségének a minimumát teljesíti. Nem is gondolnak arra, hogy társadalmunk joggal várja el az értelmiségitől és a jövődó értelmiségitől, a szakmai munkán túli, politikai aktivitást.

Sokaknál súlyos gondot jelent a magánélet és a közelet összeegyeztetése. S hány és hány egyetemistánál kerekedik felül a magánélet ebben a mondvascsinált „harcban”.

Most tanuljuk a szélesebb demokrácia alkalmazását. Az elmúlt hónapokban sok kapu nyílt tágabba. Nagyon felgyorsultak az események. Sokan még nem tudják elhinni, hogy valóban nagy erők lehetne a szavunknak.

Másokat régi sértődések tartanak vissza attól, hogy ismét aktívak legyenek.

Mielőtt a politikailag többé-kevésbé aktív hallgatókról írnék, szólni kell a „köztes” kategóriában levőkről, akiket én sem az aktívak, sem a passzívok közé nem tudok egyértelműen besorolni. Azokra gondolok, akik csak a vélt vagy valós előnyökért tartják fenn KISZ-tagságukat, illetve kéri felvételüket a pártba. Őket könnyű felismerni. Ők azok, akiket egy ideig soha, semmilyen fórumon nem lehet látni. Aztán hirtelen úgy érzik, hogy most már nekik is bizonyítani kell (vagy éppen helyezkedni egy jó állás reményében). Ezután már mindenütt jelen vannak. Sőt fel is szólalnak, de nem a saját véleményüket mondják, hanem úgy formálják a szavaikat, hogy azoknak, akiketől az előnyöket várják saját maguk számára, tetszen. Sajnálatos, de ma még sokszor el is érik céljaikat, hiába akarják néha ezt egész csoportok megakadályozni.

Most pedig engedjék meg néhány szó a politizálók hibáiról! Hogy a problémákról írok, nem azt jelenti, hogy nincsenek eredmények. Am, ha állandóan rámutatunk a hibákra, talán hamarosan még nagyobb eredményeink lehetnek.

Sokszor hiányzik véleményalkotásunkból a megfelelő alaposság. Példaként álljon itt egyetlen jellemző eset! Nemrégiben egy külpolitikai vitadélutánon vettem részt. A központi téma Lengyelország volt. Akkoriban adta ki a felhívást a Szolidaritás Kelet-Európa népeire. Egy egyetemi hallgató mellé verve dicsekedett, hogy „neki volt szerencséje egy angol lapban, a felhívás szövegét olvasni”. A vitadélután csütörtökön volt, előtte, vasárnap a Népszabadság közölte a felhívást. Amikor tudomására hoztuk, hogy nem volt nehéz a kérdéses dokumentumhoz hozzájutni, hitetlenkedett, szerinte: „nem közölheték Magyarországon teljes terjedelmében”. Nem nehéz az összehasonlítás! Az Egyetemi Könyvtár folyóiratolvasójában sok nyugati sajtótermék megtalálható. Persze, az összehasonlítás feltételül el kell olvasni a magyar HIVATALOS napilapot is. (Egyébként napjainkban „nem divat” Népszabadságot olvasni. Pedig az ország hivatalos lapjának olvasása elengedhetetlen a minél objektívebb vélemény kialakításához.)

Itt, az alaposágnál kell szólni a követeléseink megalapozottságáról is. Nem a követelések mennyisége a döntő. Itt történt súlyos hiba a KISZ-kongresszusra való felkészülés idején. A kérések többségében jogosak voltak, de közéjük néhány irreális követelés vegyült és ezek kibebírték a valós alapú kérések erejét. A jövőben a követelések kialakításánál nemcsak a saját érdekeinket kell vizsgálni, de nagyobb összefüggésekben meg kell nézni a teljesítés lehetőségét is.

Azt mondják, ha valakibe egy kevéske aktivitás szorult, rövidesen KISZ-vezető lesz, ha ő is akarja. (Remélem, már nem lesz sokáig érvényben ez az „arany szabály”!) (Kevés az aktivitás, még egy tulajdonságra feltétlenül szükség van (lenne). Nem egyszer hiányszó a felhívás a valamilyen funkcióra, megbízásra kiszemelt emberekből. Bizonyítéként álljon itt azoknak az egyetemi ifjúsági parlamentekre küldöttnek jelölt hallgatók példája, akik a szekcioparlamenteken sem jelentek meg.

Tudomásul kell venni, hogy a KISZ-vezető is emberi tulajdonságokkal rendelkezik, és ezek között akadhat negatív is. Tudomásul kell venni, de egy bizonyos mértékben túl nem lehet elfogadni. Sajnos, egyes KISZ-vezetők (szerencsére nincsenek sokan), amint mind magasabb funkciókat töltenek be, mind több pózt agatnak magukra, a szerintük megnövekedett emberi értékük alátámasztására. Kapcsolataikat egy nagyon szűk körre redukálják (adott szintű KISZ-vezetés, plusz egy-két nagyon közeli barát), egyre kevesebb embert tekintenek vitapartnernek, mások véleményét nem tartják mérvadónak. Még a szakmai munkájukra is a kódos, nyakatekert stílus lesz jellemző. Lehet, hogy elszigetelt esetekről van szó, de a köz hajlamos az általánosításokra, különösen az átlagnál nagyobb reflektorfényben levő emberek esetében.

A KISZ-vezetés (bármely szintről is legyen szó) a tagok felé a személyes információ csatornáját nem használja ki még kellőképpen. Fedig ezt lenne a legegyszerűbb megnyitni!

Végezetül szeretném ismételt hangsúlyozni, hogy nem összképet akartam nyújtani. Ez a cikk a hibákra orientálódott, a javítás szándékával, mint ahogy, érzésem szerint, a bevezetőben említett, gondolatébresztő cikk is.

B. I.

Gólya..., gólya..., gólyabál!

Péntek délutánoként óriási a tömeg a szegedi nagyállomásról induló vonatokon. S ha kitör az egyetemeken, főiskolákon az őszi vagy a tavaszi szünet, szinte megoldhatatlan feladat elé kerül a vasút. Úgy hírlík, ezért találta ki egy vasúti tisztviselő, hogy pontosan az őszi szünet előtti pénteken rendezzék az idén a JATE-gólyabált. A bál szervezői örültek az ötletnek. Ők azt gondolták, így nem lesz olyan nagy a tömeg a gólyabálban, mert a diákok többsége úgyis már pénteken hazautazik. Az előbbi hírek hitelességeért felelősséget nem vállalok, de tény, hogy október 30-án, pénteken este rendezték a JATE ez évi gólyabált a Tisza Szállóban.

Még alig voltak a termekben, csak néhányan üldögéltek az asztaloknál, amikor olyan gólyák közé telepedtem le, akik már sok-sok szeptemberben tér-

Igy kezdődött...

tek vissza szegedi fészükre. Természetesen a régi gólyabálakról kelep... akarom mondani beszélgettünk.

— Tavaly vándorútra indult a gólyabál. Azelőtt volt egy meleg fészke: a JATE-klub.

Gólyabál

Ebben az évben — már nem először — elmentem a JATE gólyabáljára. Ebbe az évben először, a Tisza szállóba. A leirtak hitelességeért felelősséget nem vállalok, mivel jó hangulat (először hangulat...) fokozása érdekében megírtam minden tőlem telhetőt. Azért úgy gondolom, ha már tollat vettem a kezembe, néhány kérdéssel elmondom az (ellen) véleményemet, a —bőle— aláírási cikk elolvasása után.

Beszélgettem néhány, fészkekre már több szeptemberben visszatérő gólyával. Én a bál után beszélgettem velük, akkor mondtak véleményt. Jól érezték magukat, nem jobban mint a JATE-klubban, nem rosszabbul. Ez egyszerűen másfajta gólyabál volt, tényleg bál. És élmény. Legalábbis azt mondták.

A pincéreknek valóban vastagon fogott a tolluk. Akár én is lehettem volna a cikkben említett Béla. De egy Tisza-szállóban rendezett bál — mégha gólyabál is — sok pénzbe kerül, ez mindenki számára világos volt. Úgy is készülték a vendégek, ha közben színták is a fogukat. Aki inni akart, az esetleg később fött vagy több pénzt hozott. Az éjfél utáni emelkedett hangulatot látva nem sok anyagi gondok miatt szomjazó „Béla” akadt.

Gólyabál volt. A táncot, műsor-számokat, gólyaszküt, és a környezetet (!) sokáig nem fogják elfelejteni. Még nem voltunk szállodában bálon és előre látható ideig nem is leszünk — mondta néhány gólyalány. Persze lehet, hogy csak a mámor, de az is lehet, hogy a hajnali józanság beszélt belőlük.

— emk —

— Igaz, ott nem voltak tükörök, sőt hely sem nagyon, de jó bulik voltak.

— Arra emlékszem, hogy amikor mi voltunk a gólyák, ott együtt volt az egész csoport, óriási táncoltunk.

— Egy évvel ezelőtt az a „szénapajta” kiábrándító volt.

— Mégis, hogy tele lett!

— Mert boldog boldogtalant belépővel és belépő nélkül beengedtek.

Közben élénkült a forgalom asztalunk körül. Pincérek kézikocsiban szeszes és üdítő italokat sétáltattak. Mögöttük jött a fizetőpincér, akinek vastagon fogott a tolla. „R” betűt brosként viselő lányok tombolajegyeket kínáltak. (Volt valaki, aki vett is?)

Később halkszavú rikkancsok jöttek és a Vigy(cs)orgólyá-t kínálták. Feltétlenül meg kell dicsérni a lap papírminőségét. Jó, fényes, kemény papírból készült és így minden biztonval időtálló lesz. A nyomdatechnikával kapcsolatban engedjék meg egyetlen megjegyzés: Jó lenne, ha a fénvképekből látszana valami, mert így olyan hatást kelt a lap, mint egy pohár pezsgő, pezsgő nélkül!

Régi ismerősöm támaszkodott a táncterem falának. Igencsak lögött az orra.

— Mi baj Béla? — szólítottam meg.

— Elvitte a pincér a pénzem.

— Ne viccelj! Itt lopnak a pincérek? S te haqtad?

— Hogyne hagytam volna! Én adtam neki! Előtte konyakkal kínált. Mondtam, adjon a barátomnak és az ő barátnőjének is. Később derült ki, hogy Napoleon konyak volt. Súlyos érvágásként ért a kétszáz forint. Három pohárban volt az egész estére szánt pénzem, s ráadásul ebből kettőt nem én ittam ki.

Arrébb egy másik magányos férfi támasztotta a falat.

— Nem nehéz ilyen sok ember közt egyedül maradni?

— Most vadászok!

— Aha! Szóval zavarlak?

— Kösz, hogy észrevetted!

Nem kívántam szerencsés vadászatot, mondván: hátha babonás (majdnem) beszélgetőpartnerem. Ma sem tudom, sikerrel járt-e. De volt miből válogatni!

Egy bál beszámolója nem hiányozhat a hölgyek öltözkéneki leírásai. Szóval: A lányok a lehető legtarkább „csomagolásban” jelentek meg ezen a estén. Volt itt a csillogó vagy villogó, egy vállas vagy éppen vállatlan nagystélyítől az éppen nem foltos farmerig mindenféle ruhanemű. Talán ez a kis zavar az öltözködésben is annak tudható be, hogy az utóbbi években a legkülönbözőbb színhelyeken rendezték a bált. Persze, a ruha a lényegen nem változtatott semmit, minden itt megjelent hölgy roppant csinos volt.

Folyt is a tánc majdnem hajnalig. Legalább olyan meleg volt mint a JATE-klub discójában. Aki esetleg nem jól szórakozott, az legfeljebb önmagát vagy a körülmények számára szerencsétlen összejátszását okolhatja ezért.

Hazafelé menet néhány első éves joghallgatóval beszélgettem. Ők mondták:

— Bál volt egyszerűen. Szépen táncoltak a néptáncosok, volt

...és így folytatódott

gólyaszküt, a meghívó gólyabálba szült, de azért még semmi különlegességet sem éreztünk benne. Nem életre szóló élmény, csak jó buli.

— bőle —

Kit érdekelnek az ásatások?

A szegedi egyetemmel egydős a régészhallgatók képzése. A Kolozsvárról áttelepült egyetem magával hozta jelentős régészeti tradícióit is, s Szeged jó hagyományörzőnek bizonyult. A két világháború között kiemelkedő professzorok alakították ki azt az iskolát, melyet a 60-as évektől Gazdapustai Gyula, majd Trogmayer Ottó vitt tovább.

Hét régészhallgató és hat „jelölt” — olyan bölcsészhallgató, aki két szakja mellé szeretné felvenni harmadévtől e szakot — alkotta azt a stábot, mely e tanév októberének végén diákköri ülés keretében számolt be nyári munkájáról.

Csináljunk statisztikát: 13 hallgató, 20 ásatás, 50 munkanap, fő a nyári végeredmény: Zalalövő, Tiszalök, Tiszabura, Jászalgó, Hajdúdorog, Nagyhajós, Batmonostor, Pusztaszert, Sándorfalva, Ülles, Pécs, Gorzsa és még sok más helység jelzi, hol is dolgoztak a nyáron. E helységek mutatják, hogy a hazánkban lehetséges, szinte összes régészeti korszak megtalálható a régészeti repertoárban: későneolitikus, rézkor, bronzkor, népvándorlás kora, Árpádkor jelzi e munka történeti állomásait. Ebben az évben nem voltak olyan szenzációk mint tavaly, tudományos szenzáció azonban annál több: Herpályon öt hallgató tanulmányozhatta a szovjet-magyar közös kutatással feltártuló „tell-et”, több egymásra települt történelmi korszak és nép régészeti hagyatékát.

A „szenzációt” az interdiszciplináris kutatás jelentette: több természettudományi kutató dolgozott együtt régészekkel. Békéscsabán magyar-angol együttműködéssel történő neolitikus teleftárasán az angolok álta-

kidolgozott, módszert tanulmányoztuk. Jelenleg kísérleti kutatások folynak.

Az októberi régészeti diákköri ülés tehát egy érdekes és sajtós „börze” is volt egyben: mindenki elmondta, hol dolgozott, mit látott, milyen módszereket tanult.

A nyári munkáról szóló beszámolóhoz kíváncsiak egy kiégetítő megjegyzés: a hallgatók évközben a Móra Ferenc Múzeum régészeti kutatásához kapcsolódva rendkívül quakorlatias — ugyanakkor elméletileg erőteljesen megalapozott képzést kapnak.

A múzeummal való együttműködés mindkét fél számára „hasznos”: a hallgatók tanév közben is részt vesznek a múzeum ásatásain, gyakran önállóan is végeznek leletmentést. Legutóbb, októberben, Üllesen vezett a diákköri ülés leletmentő ásatást: egy csibenevelő építése közben előbukkanó későkőkőkori temető és talu hitelestését végezték el.

Sógan megszállottnak tartják a régészhallgatókat, néha furán szemlélik őket, csodabogarkeft... Ezt — ahogyan mást sem — szenvedély nélkül nem lehet és nem is érdemes csinálni. Persze, nincsenek kevesen. 1980 őszén amikor egyetemünk rendezte meg a II. Nemzetközi Diákköri Konferenciát láthatóan szocialista és tőkés országokból jött régészhallgatókat, akik hasonló „gondokkal” küzdöttek. De itt a nemzetközi konferencián kiderült az is, hogy „szegedi iskola” nemcsak a „neoklitorientált” képzést jelent, hanem a jól megalapozott elméleti képzést is.

Kit érdekelnek az ásatások?

B. M.